ЗАШТО АМЕРИЧКА СТРАТЕГИЈА „КОНТРАУСТАНКА” У ИРАКУ ТРПИ НЕУСПЕХЕ

Жртва одбија да буде спасена

Америчке и британске доктрине „психолошког управљања популацијом”, „улажења у главу масе”, све те приземне зашећерене приче уобичајене за западњачку предизборну кампању, показале су се као потпуно недоличне, неефикасне и потцењивачке у једној сложеној исламској земљи. То тврде аналитичари америчке паравладине „Ранд корпорације”. И дресура помоћу великог штапа и мале шаргарепе производи само контраефекте. „Ако сте нам стварно донели слободу, онда се повуците. Ми ћемо рашчистити рушевине”

Пише: Жан Франсоа Девердон

Чи-та-ње до-ку-ме-на-та „Ранд кор-по-ра-ци-је”, јед-ног од глав-них аме-рич-ких па-ра-вла-ди-них бренд тру-сто-ва, че-сто је по-уч-ни-је не-го што би се то мо-гло по-ми-сли-ти. До-ду-ше, тач-но је да се мно-го-број-не „сту-ди-је” или „из-ве-шта-ји” „Ран-да” нај-че-шће огра-ни-ча-ва-ју на чи-сто и про-сто ко-пи-ра-ње те-ма про-па-ган-де Стејт де-парт-мен-та и Пен-та-го-на. Та-ко-ђе, тач-но је да те „студије” че-сто ода-ју ску-че-ност ду-ха, сер-вил-ност и до-ста огра-ни-чен ка-рак-тер со-ци-о-ло-шко-исто-риј-ских ре-фе-рен-ци сво-јих ауто-ра. Нај-зад, и на-ро-чи-то, реч је

о јав-ним до-ку-мен-ти-ма, ко-ји су апри-о-ри очи-шће-ни од свих еле-ме-на-та ко-ји би мо-гли да окр-ње углед аме-рич-ке ад-ми-ни-стра-ци-је и/или да пру-же од-ре-ђе-не ар-гу-мен-те ње-ним про-тив-ни-ци-ма.

Али, ипак се у њи-ма на-ла-зе и дра-го-це-не ин-ди-ка-ци-је, као у из-ве-шта-ју „In-sur-gency and Co-un-te-rin-sur-gency in Iraq",[1] об-ја-вље-ном 2004. го-ди-не, ауто-ра из-ве-сног Бру-са Хоф-ма-на [2]. Та крат-ка сту-ди-ја је ре-а-ли-зо-ва-на у окви-ру „Ран-до-ве" „Na-ti-o-nal Se-cu-rity Re-se-arch Di-vi-sion", ко-ја ис-тра-жу-је, твр-ди се ту, за по-тре-бе Би-роа се-кре-та-ра за од-бра-ну, Ком-би-но-ва-ног ге-не-рал-шта-ба, Ко-ман-де здру-же-них сна-га, аген-ци-ја др-жав-не од-бра-не, Слу-жбе из-ви-ђа-ња, вла-да са-ве-знич-ких зе-ма-ља и ра-зних фон-да-ци-ја.

Аутор не пре-тен-ду-је да на ге-не-рал-ни на-чин ана-ли-зи-ра „гре-шке" ко-је је по-чи-ни-ла ан-гло-а-ме-рич-ка ко-а-ли-ци-ја у пла-ни-ра-њу и спро-во-ђе-њу оно-га што он на-зи-ва „ме-ша-ње" (реч „ин-ва-зи-ја" би-ла би при-клад-ни-ја) у Ира-ку,[3] већ са-мо да од-ре-ди у че-му је са-ве-знич-ка стра-те-ги-ја „кон-тра-у-стан-ка" ишла кри-вим пу-тем до са-да.

Ко-а-ли-ци-ја ни-је зна-ла да ис-пла-ни-ра „фа-зу IV" ра-та у Ира-ку, а то је фа-за кра-ја бор-би (постин-ва-зиона фаза) и опе-ра-ци-ја ста-би-ли-за-ци-је, за-тим пре-ли-ми-нар-ну фа-зу „ре-кон-струк-ци-је" или, да упо-тре-би-мо из-раз „Ран-до-вих" ана-ли-ти-ча-ра, фа-зу „na-tion-bu-il-ding",[4] а по-себ-но са-ве-зни-ци ни-су зна-ли да пред-у-пре-де не-ре-де и пљач-ку ко-ји су сле-ди-ли по-сле па-да Баг-да-да.

До-зво-ли-ће нам се да до-ве-де-мо у сум-њу ову зад-њу афир-ма-ци-ју и да под-се-ти-мо да су се сце-не пљач-ке од-ви-ја-ле пред па-сив-ним, ако не и са-у-че-снич-ким, сна-га-ма САД,[5] а оне су ла-ко мо-гле то да спре-че.

НЕ-У-СПЕ-ШНО „УПРА-ВЉА-ЊЕ ПСИ-ХО-ЛО-ГИ-ЈОМ"

Ан-гло-а-ме-ри-кан-ци ни-су зна-ли, тврди аутор, да до-вољ-но раз-ли-ку-ју све зна-ке не-по-сред-ног ства-ра-ња уста-нич-ког по-кре-та ши-ро-ких раз-ме-ра.

Још јед-но за-па-жа-ње: са-ве-зни-ци, упр-кос „зна-чај-ним на-по-ри-ма" у уса-вр-ша-ва-њу тех-ни-ке упра-вља-ња пси-хо-ло-ги-јом по-пу-ла-ци-је, ни-су ус-пе-ли да при-до-би-ју „ду-ше и ср-ца" Ира-ча-на:

„Зна-ча-јан на-пре-дак у по-ли-тич-кој ди-мен-зи-ји или у ‚ду-ша-ма и ср-ци-ма' (‚he-arts and minds') кон-тра-устан-ка на-чи-њен је у Ира-ку зад-њих ме-се-ци. У те на-по-ре свр-ста-ва се по-бољ-ша-ње жи-вот-них услу-га (стру-ја, во-да, итд.), по-нов-но отва-ра-ње шко-ла, ства-ра-ње ирач-ке по-ли-ци-је, по-нов-но по-кре-та-ње нафт-не про-из-вод-ње, а у оп-штим цр-та-ма и ожи-вља-ва-ње сва-ко-днев-не тр-го-вач-ке ак-тив-но-сти. Ме-ђу-тим, ге-не-рал-но не-у-јед-на-чен и кон-тра-дик-то-ран ка-рак-тер свих тих оства-ре-ња и чи-ње-ни-ца да се мно-гим Ира-ча-ни-ма нај-ве-ћи део тих по-бољ-ша-ња чи-ни за-не-мар-љи-вим или су-ви-ше спо-рим, ка-ко се узме, иза-зи-ва скеп-ти-ци-зам, ани-мо-зи-тет, не-при-ја-тељ-ство и још го-ре ства-ри. Све то, или бар део то-га, мо-гло се из-бе-ћи бо-љим пла-ни-ра-њем и бо-љим пред-ви-ђа-њи-ма. Ствар-но, већ у ок-то-бру, ис-тра-жи-ва-ња у Ира-ку су по-ка-за-ла осе-тан пад бро-ја осо-ба ко-је су сма-тра-ле аме-рич-ке сна-ге и сна-ге ко-а-ли-ци-је као осло-бо-ди-о-це, а огром-на ве-ћи-на Ира-ча-на их је сма-тра-ла оку-па-то-ри-ма."

Мо-гло би се схва-ти-ти да кон-тра-у-ста-нич-ка бор-ба у Ира-ку, пре-ма Хоф-ма-ну, тре-ба да укљу-чи, осим свог очи-глед-ног вој-ног аспек-та, и „по-ли-тич-ку" бри-гу. Али, у овом слу-ча-ју, та „по-ли-ти-ка" са-сто-ји се са-мо у „со-ци-ја-ли" или, бар, у ства-ра-њу уве-ре-ња код ста-нов-ни-штва да се пред-у-зи-ма-ју „со-ци-јал-не" ме-ре. Уоста-лом, под-вла-чи аутор, ва-жно је, пре све-га, схва-ти-ти да ће „по-пу-ла-ци-ја (ирач-ка) сто-ри-ти са-вез са оним ко ће је нај-бо-ље бра-ни-ти на оба пла-на". Тре-ба ци-ти-ра-ти Чар-лса Симп-со-на, ауто-ра књи-ге *Исто-ри-ја аме-рич-ких спе-ци-јал-них сна-га*, ко-ји је на-пи-сао (по-во-дом ви-јет-нам-ског ис-ку-ства) да, у кон-тек-сту ре-во-лу-ци-о-нар-ног ра-та, „мо-ти-ва-ци-ја ко-ја про-из-во-ди је-ди-ни ре-ал-но трај-ни ефе-кат ве-ро-ват-но ни-је плод иде-о-ло-ги-је, већ узи-ма-ње у об-зир еле-мен-тар-них усло-ва пре-жи-вља-ва-ња. Се-ља-ци ће по-др-жа-ва-ти (ге-ри-лу)... ако су уве-ре-ни да би без да-ва-ња те по-др-шке би-ли осу-ђе-ни на смрт или на бру-тал-ну ка-зну. Они ће по-др-жа-ти вла-ду ка-да бу-ду убе-ђе-ни да им она ну-ди бо-љи жи-вот и да ће их шти-ти-ти (од ге-ри-ле)... за-у-век".

Ето бар ја-сног ста-ва! Ме-ђу-тим, мо-гла би се да-ти при-мед-ба да је, у не-ким слу-ча-је-ви-ма, ја-сно – а то је већ и ви-ђе-но – да прет-ња смр-ћу или на-си-љем до-ла-зи од „вла-де”!

ДОК-ТРИ-НЕ ЗА-ЉУ-БЉИ-ВА-ЊА У ОКУ-ПА-ТО-РА

На-ста-нак и раз-вој аме-рич-ких и бри-тан-ских док-три-на за бор-бу про-тив уста-на-ка, по-сле 1940. го-ди-не има-ју јед-на-ко за-ни-мљив раз-вој.

Аутор, та-ко-ђе, да-је број-не ин-ди-ка-ци-је у ве-зи са струк-ту-ра-ма и ак-ци-ја-ма ирач-ког от-по-ра. Он по-себ-но по-твр-ђу-је оно што ми већ зна-мо, а што про-а-ме-рич-ки и плу-то-крат-ски мас ме-ди-ји си-сте-мат-ски пре-ћут-ку-ју: еле-мен-ти „вер-ни ста-ром ре-жи-му” чи-не нај-ор-га-ни-зо-ва-ни-ју и нај-број-ни-ју фрак-ци-ју от-по-ра, да-кле нај-стра-шни-ју у очи-ма оку-па-ци-о-не си-ле: „Број-ку од 5.000 ирач-ких уста-ни-ка при-пад-ни-ка ‚FRE’ сна-га (‚For-mer Re-gi-me Ele-ments’, ‚еле-мен-ти ста-рог ре-жи-ма’), на-зва-них и ‚FRL’ (‚For-mer Re-gi-me Loyalists’, ‚сна-ге ло-јал-не ре-жи-му’) – нај-ве-ћим де-лом са-чи-ње-не од му-сли-ма-на су-ни-та ко-ји су при-па-да-ли БААС пар-ти-ји или су би-ли при-пад-ни-ци вој-ске, по-ли-ци-је, без-бед-но-сних или оба-ве-штај-них сна-га – дао је ге-не-рал Аби-за-ид, но-вем-бра 2004. го-ди-не, и чи-ни се да је оп-ште при-хва-ће-на. Осим то-га, твр-ди се да, ге-не-рал-но, „95 од-сто на-па-да” (...) или „ви-ше од 90 од-сто на-сил-них ак-ци-ја” пред-у-зи-ма-ју „FRE” сна-ге, би-ло да са-ме вр-ше на-па-де или да „пла-ћа-ју дру-ге да их вр-ше”.

Те број-ке тре-ба упо-ре-ди-ти са не-ко-ли-ко сто-ти-на „стра-них бо-ра-ца” („fo-re-ign ji-ha-dists”) ко-ји су де-ло-ва-ли на ирач-кој те-ри-то-ри-ји.

У чи-та-њу хлад-них и сте-рил-них ана-ли-за ва-шинг-тон-ских тех-но-кра-та, аге-на-та аме-рич-ког вој-но-ин-ду-стриј-ског ком-плек-са, мо-гло би се за-бо-ра-ви-ти, на час, да се

ра-ди о људ-ским жи-во-ти-ма, о ста-нов-ни-штву без од-бра-не, о пот-пу-но уни-ше-ној, де-ва-сти-ра-ној зе-мљи, чи-је је по-ли-тич-ко по-сто-ја-ње још увек са-мо илу-зи-ја. Про-ти-ву-ста-нич-ка бор-ба ко-ју да-нас во-де ан-гло-а-ме-рич-ке сна-ге јед-на-ко је иле-гал-на – и, стро-го прав-но гле-да-но, за-слу-жу-је јед-на-ку кри-ми-нал-ну ква-ли-фи-ка-ци-ју[6] – као и ин-ва-зи-ја Ира-ка ко-ју та-ква бор-ба про-ду-жа-ва. Отуд је ра-зу-мљив тон из не-дав-ног ано-ним-ног про-гла-са об-ја-вље-ног у Ита-ли-ји:

„Осло-бо-ђе-ње Ира-ка ко-је би из-вр-шио ирач-ки на-род, што ми при-жељ-ку-је-мо, озна-чи-ло би исто-риј-ску по-бе-ду сло-бод-них на-ро-да над свет-ским си-сте-мом ан-гло-а-ме-рич-ке до-ми-на-ци-је.” **<**

(Јануар-фебруар 2006)

НА-ПО-МЕ-НЕ

[1] Hof-fman Bru-ce, *In-sur-gency and Co-un-te-rin-sur-gency in Iraq*, Rand Cor-po-ra-tion (*Na-ti-o-nal Se-cu-rity Re-se-arch Di-vi-sion*), 2004, стр. 18.

[2] Он је спе-ци-ја-ли-ста за „кон-тра-те-ро-ри-зам”, об-ја-вио је, из-ме-ђу оста-лих, и де-ло *A stra-te-gic Fra-me-work for Co-un-te-ring Ter-ro-rism and In-sur-gency* (San-ta Mo-ni-ca, USA, Rand Cor-po-ra-tion, 1992).

[3] Он да-је еле-мен-те би-бли-о-гра-фи-је за ову те-му, ме-ђу ко-ји-ма ука-зу-је-мо на: Ant-ho-ni H. Cor-de-sman, *Iraq: Too Un-cer-tain to Call* (Was-hing-ton, D.C., Cen-ter for Stra-te-gic and In-ter-na-ti-o-nal Stu-di-es, 14. no-vem-bre 2003); Ja-mes Fal-lows, „Blind in-to Bag-hdad”, *The Atlan-tic Monthly*, vol. 293, n[0]1, ja-nu-ar-fe-bru-ar 2004, str. 52-74; Jos-hua Ham-mer, „Ti-krit Dis-patch: Un-ci-vil Mi-li-tary”, *The New Re-pu-blic*, 1. mars 2004; Ste-ven Metz, „In-sur-gency and Co-un-te-rin-sur-gency in Iraq”, *The Was-hing-ton Qu-ar-terly*, vol. 27, n[0]1, yima 2003-2004.

[4] Ja-mes Dob-bins, *Ame-ri-ca’s Ro-le in Na-tion-Bu-il-ding: From Ger-many to Iraq*, San-ta Mo-ni-ca, USA, Rand Cor-po-ra-tion, 2003. Ту је из-ло-же-на аме-рич-ка стра-те-ги-ја по-на-ша-ња у „не-сврста-ним” зе-мља-ма, од 1945. до да-нас.

[5] „Би-ло ка-ко би-ло, пља-чке су та-ко-ђе, на не-ки на-чин, из-раз по-вра-ће-не сло-бо-де”, ре-као је је-дан аме-рич-ки офи-цир, у *Le Mon-de*, 12. апри-ла 2003.

[6] Би-ло би ко-ри-сно кон-сул-то-ва-ти овим по-во-дом де-ло ко-је је на-пи-сао про-фе-сор Slim Lag-hma-ni, са Уни-вер-зи-те-та у Ту-ни-су, *Du dro-it in-ter-na-ti-o-nal au dro-it im-pe-rial? Réfle-xi-ons sur la gu-er-re con-tre l’Irak*, у из-да-њу „Ac-tu-a-lité et Dro-it In-ter-na-ti-o-nal”, 2003. Ту пи-ше да „прав-но зна-че-ње (или ква-ли-фи-ка-ци-ја) ра-та про-тив Ира-ка ни-је ми-сте-ри-ја. Она је не-ле-гал-но при-бе-га-ва-ње си-ли и пред-ста-вља кр-ше-ње По-ве-ље Ује-ди-ње-них на-ци-ја, члан 2, § 4. То је агре-си-ја и у сми-слу ре-зо-лу-ци-је 3314 (XXIX) ко-ју је, 14. де-цем-бра 1974, усво-ји-ла Ге-не-рал-на скуп-шти-на УН, а пред-ста-вља зло-чин агре-си-је и пре-ма ста-ту-ту Ме-ђу-на-род-ног кри-вич-ног су-да.